The Investigation on Šviesos Street

In 2020, the excavation of roughly 524 m^2 in several investigation stages on Šviesos Street in Telšiai (Fig. 1) determined that a 17th–18th-century cultural layer had previously existed in the W part of the street but had been destroyed in the 19th century in creating the street (Fig. 2). This part of the street yielded many sherds of 16th–19th-century household pottery as well as stove tile (Fig. 3) fragments, coins, and pipes (Fig. 3). The central and E parts of the street revealed only 19th–20th-century cultural layers, the majority of which contained only contemporaneous finds. Up until the 19th century, these streets had been worked fields.

The investigation also yielded fragments of 2 19th-century wooden building foundations as well as the contours of the holes dug for the bottom timbers of an 18th–19th-century wooden building. The sterile soil contained 19 storage pits connected with everyday life. 491 16th–20th-century finds and 1853 bone and tooth fragments, the majority from cattle, were discovered and catalogued.

1 pav. Ištirta perkasa 2 iš ŠV. V. Vingio nuotr.
Fig. 1. Trench 2, as seen from the NW.

TRAKAI

Vytautas Vingis

Vytauto gatvė 1

2020 m. Trakuose, iki sklypo ribos Vytauto g. 1 planuota nutiesti dujotiekį. Tyrimų vieta yra Trakų senojo miesto vietos (UK 27125) centrinėje dalyje, apie 80 m nuo Lukos ežero. Artimiausiose aplinkoje tirta keletą kartų. 1984 m. R. Sprainaitis Birutės gatvės šiluminės trasos vietoje ištyrė 74 m^2 plotą. Arčiausiai planuojamos tyrimų vietos ištirti trys plotai 6–8, juose rasti XVII–XIX a. sluoksniai bei pamatų liekanų (*LIIR*, f. 1, b. 1497). 1993 m. B. Lisauskaitė Vytauto g. 3, 5 ištyrė 2 šurfus, bendrą 18 m^2 plotą. Šurfuose fiksuoti iki 1974 m. buvusio gaisro pėdsakai. Ankstyvesnis ir kiek mažiau apardytas XVI–XVII a. sluoksnis rastas šurfe 2 (*LIIR*, f. 1, b. 2220). 2005 m. U. Budvydas vykdė tyrimus Vytauto g. 5, 18 m ilgio trasoje, archeologiškai vertingo sluoksnio nerado (*ATL 2005 metais*, 2006, p. 479).

Remiantis ankstesnių metų artimiausioje aplinkoje vykdytų tyrimų duomenimis, trasos vietoje suprojektuotų prieduobių vietose (toliau vadinamos perkasomis) atlikti detalieji tyrimai. Iš viso ištirtos 3 perkasos, kurių matmenys – 2x1,2 m, 2x1 m, bei viena L formos 1–2,2 m ilgio, 1–1,5 m pločio perkasa (bendras 8,4 m^2 plotas). Tyrimų metu rasti 136 vienetai radinių, kurie perduoti TIM.

Visose perkasose po asfalto sluoksniu rastas XX a. datuojamas akmenų grindinys. Perkasoje 1 fiksuoti iki 1,5 m storio sluoksniai su XIX–XX a. radiniais bei keliomis XVIII–XX a. keramikos šukėmis. *Perkasoje 2* apie 55–65 cm gylyje (H_{abs} 152,75–152,85 m) rastas apie 80–95 cm storio apardytas juodos žemės sluoksnis, kuriame rasta daugiausia XIX–XX a. datuo-

jamų radinių bei XVII a. koklių, XVII–XIX a. keraminių šukių fragmentų. Sluoksnis suardytas ŠV perkasos dalyje. ***Perkasoje*** pasiekus apie 1,55–1,6 m (H_{abs} 151,80–151,85 m), tirtas 20–30 cm storio juodos žemės sluoksnis su keliomis XVII–XVIII a. datuojamomis buitinės keramikos šukėmis. Giliau pasiektas nejudintas gruntas (1 pav.). ***Perkasoje 3*** apie 40–45 cm gylyje rastas 65–75 cm storio pilkos žemės sluoksnis, daugiausia su XIX–XX a. radiniais bei keliomis XVII–XIX a. datuojamomis buitinės keramikos šukėmis. Apie 1,15–1,2 m gylyje atidengtas geltono smėlio su žvyru sluoksnis – įžemis. Jo horizonte išryškėjo du iki 25–80 cm įgilinti objektai, viename iš jų aptikta XVII–XX a. datuojamų radinių.

Vytauto St. 1

In 2020, the excavation of 8.4 m^2 at the site of access pits for a planned extension of the gas main to the boundaries of the plot at Vytauto St. 1 in Trakai yielded 136 finds. Trench 1 revealed layers up to 1.5 m thick that contained 19th–20th-century finds as well as several 18th–20th-century potsherds. Trench 2 revealed a disturbed layer containing mostly 19th–20th-century finds as well as fragments of 17th-century stove tiles and sherds of 17th–19th-century pottery. Below that was a 17th–18th-century layer (Fig. 1). Trench 3 revealed, at a depth of roughly 40–45 cm, a 65–75 cm thick layer of grey soil with mostly 19th–20th-century finds as well as several 17th–19th-century sherds of household pottery. Sterile soil, which had a horizon with sunken objects containing 17th–20th-century finds, was unearthed at a depth of roughly 1.15–1.2 m.

UKMERGĖ

Dovilas Petrulis

Amatininkų, Daržų ir Virėjų gatvių tyrimai

2020 m. žvalgomieji tyrimai atlikti Ukmergės senamiestyje (UK 17116), Amatininkų, Daržų, Virėjų gatvėse, klojamų nuotekų tinklų vietoje. Ištirta 10 1,5x1 m dydžio šurfų – iš viso 15 m^2 plotas.

Ukmergės miestas įsikūręs prie dešiniojo Šventosios intako Vilkmergėlės upelio. Dešiniajame upelio krante stovi Ukmergės piliakalnis, buvusi pilis rašytiniuose šaltiniuose minima nuo 1333 iki 1435 m. 1391 m. nauja pilis XV a. buvo pastatyta ant Pilies kalno, į PV nuo piliakalnio. Nuo XV a. Ukmergė vadinama miestu, kuris ėmė augti XV–XVI a. Žygimantas Senasis jam suteikė Magdeburgo teises, įvedė nuolatinius turgus ir prekymetį. Iš 1528 m. Lietuvos kariuomenės bei ją išlaikyti prievolinių sąrašų matyti, kad Ukmergė buvo pavieto centras. Karai su švedais labai pakenkė miesto plėtrai, 1700–1701 m. jis buvo švedų paimtas ir sunaikintas. Miestas ėmė atsigauti tik XVIII a. II pusėje, o XIX a. pabaigoje miesto centras jau buvo mūrinis.

Anksčiau šių gatvių aplinkoje atlikti tyrimai patvirtino, kad Ukmergės miesto Š dalis nebuvo tankiai apgyvendinta, archeologiniai sluoksniai formavosi XVIII–XIX a. Ankstesni archeologiniai tyrimai vyko 1998–2015 m. (*ATL 1998 ir 1999 metais*, 2000, p. 445–447; *ATL 2004 metais*, 2015, p. 368; *ATL 2012 metais*, 2013, p. 673; *ATL 2013 metais*, 2014, p. 514; *ATL 2015 metais*, 2016, p. 553).

Šurfuose 1, 3, 8, tirtuose Amatininkų ir Daržų gatvėse, nustatytas 35–102 cm storio